

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Pfv.II.20.515/2019/4.

A tanács tagjai: Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit a tanács elnöke
. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna előadó bíró
Nyíróné dr. Kiss Ildikó bíró

A felperes: felperes neve (**felperes címe**)

A felperes képviselője:

. Mező Balázs Béla pártfogó ügyvéd (fél címe 1.)

Az alperes: alperes neve (**alperes címe**)

Az alperes képviselője:

Jogi Képviselési Főosztály (fél címe 2, ügyintéző: Beérné . Vörös Helga)

A per tárgya: Bírósági jogkörben okozott kár megtérítése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Alperes

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

émi Törvényszék 7.P.20.152/2017/39-I.

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

őri Ítéletábrla Pf.III.20.269/2018/6.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és a keresetet elutasítja.

Mellőzi az alperes elsőfokú perkölttség és szakértői díj fizetésére kötelezését.

Az első- másodfokú eljárásban és a felülvizsgálati eljárásban 100%-ban perveztes felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját, az állam által előlegezett 262.736 (kétszázhatvankétezer-hétszázharminchat) forint szakértői díját az állam viseli.

Ezt meghaladóan a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárásban 100%-ban perveztes felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját és a le nem rótt 91.600 (kilencvenegyezer-hatszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes és az O. Bank Nyrt. között 2006. november 3. napján megkötött közokiratba foglalt kölcsönszerződést - a szerződés

azonnali hatályú felmondása és a követelés engedményezése folytán - az engedményes kérelmére a Székesfehérvári Városi Bíróság 2010. augusztus 4-én végrehajtási záradékkal látta el. A bíróság a fennálló tartozást 104.211 CHF tőke, 2.023 CHF ügyleti kamat, 181 CHF kezelési költség, 42,08 CHF késedelmi kamat, továbbá 2008. december 13. napjától a kifizetés napjáig a tőke után 7,1% ügyleti, 2,083% késedelmi kamatban, a lejárt ügyleti kamat és kezelési költség után 8,5% késedelmi kamatban határozta meg.

- [2] Az önálló bírósági végrehajtó a felperes tulajdonában álló ingatlant 2011. április 4. napján árverésen értékesítette. A 2011. július 25-i felosztási terv alapján a befolyt 14.400.000 forintból a tartozás törlesztésére a végrehajtást kérőnek 12.215.337 forintot utalna.
- [3] A felperes a felosztási tervvel szemben előterjesztett kifogását a Székesfehérvári Városi Bíróság 2011. augusztus 30-án kelt, 0701-22.Vh.4300/2009/20. számú végzésével elutasította. A végzését megküldte a végrehajtónak, aki 2011. szeptember 6-án arról tájékoztatta a Székesfehérvári Városi Bíróságot, hogy a felosztási tervben szereplő összegeket az adós végrehajtási kifogása miatt nem utalta ki.
- [4] A végzés fellebbezés hiányában 2011. szeptember 27-én jogerőre emelkedett, azt azonban a városi bíróság 2013. november 7-én látta el jogerősítő záradékkal. A végrehajtó a végrehajtást kérőnek járó összeget 2013. november 18-án utalta át. 2011. szeptember 27-én a felperes tartozása 33.168.925 forint, 2013. november 8-án 38.989.400 forint volt.
- [5] A felperes a tartozását nem fizeti.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [6] A felperes módosított keresetében az alperes kötelezését kérte kártérítés jogcímén 5.707.365 forint megfizetésére. Az érvényesíteni kívánt jogot a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 339. § (1) bekezdése, a 355. § (1) bekezdése, a 359. § (1) bekezdése szerint jelölte meg. Hivatkozott az Alaptörvény XXIV. Cikk (1) és (2) bekezdésére is.
- [7] Keresete ténybeli alapjaként előadta, hogy 2006. november 3. napján közjegyzői okiratba foglalt jelzáloggal biztosított, devizában nyilvántartott kölcsönszerződést kötött. A bank 2008. november 18-án a szerződést felmondta, a teljes követelést az O. Faktoring Követeléskezelő Zrt.-re engedményezte. Az engedményes kérelmére a Székesfehérvári Városi Bíróság 2010. augusztus 4. napján végrehajtási záradékkal a végrehajtást elrendelte, a végrehajtást az önálló bírósági végrehajtó foganatosította. A felperes 2011-ben végrehajtás megszüntetése iránti pert indított, amelyben 2012. január 27. napján hozott a Székesfehérvári Városi Bíróság első fokon ítéletet. Az alperes mint másodfokú bíróság az ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. A végrehajtás megszüntetése iránt per a

jelen kártérítési per megindításakor még folyamatban volt.

- [8] A tulajdonában álló ingatlant 2011. április 4-én elárverezték, a befolyt árverési vételár 14.400.000 forint volt. A végrehajtó 2011. július 25-én készített felosztási tervével szemben 2011. augusztus 24-én végrehajtási kifogást nyújtott be. A Székesfehérvári Városi Bíróság végzésével 2011. augusztus 30-án a végrehajtási kifogást elutasította, de a végzését csak 2013. november 7-én látta el jogerősítő záradékkal, holott a végzés már 2011. szeptember 27-én jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált. A Székesfehérvári Járásbíróság a 20. számú végzés jogerőre emelkedését azt követően állapította meg, hogy a végrehajtás megszüntetése iránti perben a végrehajtást kérő tájékoztatta: az árverési vételárból egy forintot sem kapott. A végrehajtó 2013. november 18-án utalt át 12.200.000 forintot a végrehajtást kérőnek.
- [9] Az alperes 5.707.365 forint összegű kárt okozott azzal, hogy a 2011. szeptember 27-én jogerős végzést 2013. november 7-én látta el jogerősítő záradékkal. A kár összegét a felperes azzal vezette le, hogy az árverés időpontja és az árverési vételárnak a végrehajtást kérő részére kiutalása közötti időtartamban tőle független okok miatt a követelt összeggel emelkedett a tartozása. A két időpont között törlesztést nem teljesített, tehát a tartozás mértékének növekedése kizárólag az árfolyamváltozások következménye.
- [10] A kirendelt igazságügyi könyvszakértői vélemény szerint a tartozása 2011. szeptember 27-én (a kifogást elutasító 20. sorszámú végzés jogerőre emelkedésekor) 33.168.925 forint volt, ezzel szemben 2013. november 8-án 38.989.400 forintra emelkedett. Ha a végrehajtható 2011. szeptember 27. napjától számított 15 napon belül átutalja a végrehajtást kérőnek járó 11.629.437 forintot, akkor tartozása 21.858.705 forintra csökken, amely 2013. december 18-án 27.566.070 forintra módosul. A kára a két összeg különbözete, azaz 5.707.365 forint.
- [11] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Védekezése szerint a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 221. és 222. §-a alapján a végrehajtási kifogásnak nincs halasztó hatálya. A Vht. 154/A. § (2) bekezdése szerint, az ingatlan árverése esetén a jogorvoslatot elbíráló bíróság a határozat jogerőre emelkedéséről tájékoztatja a végrehajtót és részére a határozatot megküldi. A felosztási terv elleni jogorvoslatot szabályozó Vht. 171. § (4) bekezdése nem rögzíti, hogy a jogerőről a végrehajtót külön értesíteni kell. Ennek megfelelően az általános szabály érvényesül.
- [12] A végrehajtó a bíróság 20. sorszámú végzését 2011. augusztus 31-én átvette. A végrehajtást kérő már 2011. augusztus 5-én a végrehajtóhoz fordult a felosztási terv szerinti összeg átutalása érdekében. Az alperes jogi álláspontja szerint a végrehajtó a felosztási terv elkészítése után jogosult és egyben köteles lett volna átutalni a végrehajtást kérőnek jutó összeget, mivel a végrehajtási kifogásának nincs halasztó hatálya. A végrehajtó 2011. augusztus 31-én arról is értesült, hogy a bíróság a végrehajtási

kifogást elutasította. Mindezek alapján nem kellett volna bevárnia a 20. sorszámú végzés jogerőre emelkedését és azt, hogy arról a bíróság külön is értesítse. A végrehajtási eljárást tehát önmagában nem akasztotta meg az, hogy a járásbíróság 2013. november 7-én állapította meg a jogerőt.

- [13] Az alperes arra is utalt, hogy a Székesfehérvári Városi Bíróság végzése ellen benyújtott fellebbezés esetén azt a Pp. 257. § (1) bekezdés alapján a végrehajtónak is kézbesíteni kellett. A végrehajtó tehát már abból a körülményből is tudomást szerzett a végzés jogerőre emelkedéséről, hogy nem kapott felhívást a fellebbezés észrevételezésére.
- [14] Az alperes álláspontja szerint nem okozott kárt a felperesnek. A régi Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján a kár bekövetkezését alappal csak akkor állíthatná a felperes, ha az alperesi magatartással összefüggésben lévőnek állított tartozás növekedést ténylegesen megfizette.
- [15] A végrehajtó 2013. november 8-án vette át a 20. sorszámú végzés jogerőre emelkedéséről szóló értesítést. Azt nem lehet az alperes terhére írni, hogy 15 napon belül, november 18-án utalta át az összeget. A felperes ezért legfeljebb a 2011. szeptember 28-a és 2013. november 8. napja közötti időtartamban és 12.200.000 forint erejéig érvényesítheti követelését. Az ezt meghaladó tőke utáni késedelmi kamattartozás ugyanis abból fakad, hogy a felperes a fizetési kötelezettségének nem tett eleget.

Az első- és másodfokú ítélet

- [16] Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest 916.393 forint megfizetésére kötelezte. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [17] A bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránt igény nem az Alaptörvényen, hanem a régi Ptk. rendelkezésein alapul. A felperesnek a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 164. § (1) bekezdése alapján a régi Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti feltételek közül - az alperes jogellenes magatartását, a kárt és az okozati összefüggést - kellett bizonyítania. A felperes ebben a körben azt állította, hogy az alperes a végrehajtó felosztási terve ellen benyújtott végrehajtási kifogást elbíráló végzése jogerőre emelkedését a jogerő beálltától számított több mint két év elteltével állapította meg, ezért az ingatlana értékesítéséből befolyt árverési vételárat a végrehajtó csak jelentős késedellel utalt ki a végrehajtást kérőnek.
- [18] A felperes releváns tényállításai közül az alperes a jogerő megállapításának késedelmével okozati összefüggésben álló tartozás növekedésének bekövetkeztét (a kárt) és annak összegét vitatta, védekezése ugyanakkor azon is alapult, hogy magatartása nem volt jogellenes és nincs okozati összefüggésben a felperes kárával.
- [19] Az elsőfokú bíróság az alperes jogellenes magatartását és a kárral kapcsolatos ok-okozati összefüggést bizonyítottanak ítélte. A Vht.

222. §-ának és 171. § (4) bekezdésének együttes értelmezéséből látszólag az következik, hogy a végrehajtó intézkedése elleni jogorvoslat halasztó hatályának hiányában a végrehajtnak a felosztási terv ellen benyújtott végrehajtási kifogástól függetlenül kell intézkednie az ingatlan értékesítéséből befolyt vételár kiutalása iránt. A bírósági végrehajtási ügyvitelről és a pénzkezelésről szóló 1/2002. (I.17.) IM rendelet (a továbbiakban: VÜSZ.) 47. § (1) bekezdése azonban arra kötelezi a végrehajthatót, hogy a felektől közvetlenül felvett vagy a végrehajtható letéti számlájára befizetett összegekből kifizetést attól az időponttól számított 15 napon belül teljesítsen, amikor a kifizetés előfeltételei biztosítottak. Ilyen feltételként a VÜSZ. kifejezetten nevesíti a jogorvoslat elbírálását. A VÜSZ. 47. § (2) bekezdése kimondja: ha a kifizetés akadálya az, hogy a végrehajtási ügyben előterjesztett jogorvoslati kérelmet nem bírálták el jogerősen, úgy a végrehajtó a pénzösszeg kezelésének tényét hat hónap elteltével a végrehajtást foganatosító bíróságnak jelzi. Ha a jogorvoslati kérelemről ezt követően sem történik döntés, úgy köteles 30 naponként újra jelezni a bíróságnak az összeg kezelésének tényét. Mivel e rendelkezések a végrehajtó intézkedésével szembeni jogorvoslat jogerős elbírálásának feltételéhez kötik a kifizetést, alaptalan az alperesnek a jogorvoslat halasztó hatályának hiányán alapuló érvelése.

[20] A Székesfehérvári Városi Bíróságnak a felosztási terv ellen benyújtott végrehajtási kifogást elutasító végzése a Vht. 9. §-a szerint irányadó régi Pp. 228. § (3) bekezdése alapján 2011. szeptember 27-én jogerőre emelkedett. A régi Pp. 230/A. § (1) bekezdésének megfelelően a bíróságnak a határozat jogerejét a végzés eredeti példányára vezetett záradékkal kellett tanúsítania. A bíróságnak a (3) bekezdés alapján a feleket értesítenie kell a jogerő megállapításáról, az annak beálltától számított 8 napon belül. E rendelkezés megfelelő alkalmazása szerint a jogerő megállapításáról a végrehajtót is értesíteni kell, ami közvetve következik a Vht. 217. § (2) bekezdéséből, a 218. § (2) bekezdéséből, valamint az alperes saját eljárásából is. A régi Pp. a Vht. és a VÜSZ. rendelkezéseit a józan ész követelményeinek megfelelően nem lehet másként értelmezni, mint úgy, hogy a végrehajtást foganatosító bíróság a végrehajtási kifogás tárgyában hozott végzésének jogerőre emelkedéséről a végrehajtót köteles értesíteni, különösen akkor, ha a végrehajtó további eljárásának jogszabályi feltétele a bíróság jogerős döntése.

[21] Tény, hogy a végrehajtó nem tett eleget a VÜSZ. 47. § (2) bekezdésében foglalt jelzési kötelezettségének, ez azonban az alperest a felelősség alól nem mentesíti, ugyanis saját eljárásának jogszerűsége és a mulasztása felróhatósága a végrehajtó eljárásától független. Az alperes a 2011. szeptember 6-i tájékoztatás alapján tudott arról is, hogy a végrehajtó az árverési vételár kiutalásával a felosztási terv elleni végrehajtási kifogás jogerős elbírálását bevárja. A felperes tehát a keresete jogalapját bizonyította.

- [22] A kártérítés összecszerúsége tekintetében az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a végrehajtás tárgyát képező tartozás a felperes vagyonának negatív eleme, kára pedig a passzívum növekedésében jelentkezett, függetlenül attól, hogy tartozását a végrehajtást kérőnek megfizette-e. A kár összegének meghatározásakor annak volt jelentősége, hogy a végzés jogerőre emelkedésétől számított 8 napon belüli kiutalást feltételezve, milyen összegre csökkent volna a felperes tartozása, ezt az összeget kellett egybevetni a tartozás kiutalásakor tényleges összegével.
- [23] A perben az elsőfokú bíróság az összecszerúség meghatározására igazságügyi könyvszakértőt vont be. A szakvéleményt aggálytalannak ítélte és ítélete alapjául elfogadta. A szakvélemény szerint a felperes teljes tartozása 2011. október 11-én 33.683.067 forint volt. A végrehajtást kérőnek járó 11.629.437 forint 2011. október 12-i kiutalása esetén a tartozás 21.858.705 forintra csökken, és ez az összeg - a felperes teljesítésének hiányában - 2013. november 18-ra 26.649.131 forint emelkedett (volna). Ehhez képest a felperes tényleges tartozása 2013. november 18-án 39.297.957 forint volt, amiből 11.629.437 forintot levonva, 27.566.070 forint adódik. A felperes kára tehát 2013. november 18-án fennálló hipotetikus tartozásának és annak az összegnek a különbözete, amelyre a tényleges tartozás e napon az árverési vételár kiutalása folytán csökkent. A felperes teljes tartozása az alperes bíróságának jogszerű eljárása mellett sem szűnt volna meg, a befolyó 11.629.437 forint csak a költségek és a késedelmi kamattartozás egy részének kiegyenlítésére volt elegendő, így a kár kizárólag a késedelmi kamattartozás különbözeteként 916.939 forintban határozható meg. A felperes teljes tartozása a 2011. október 12-én megtörtént átutalás hiányában bekövetkezett növekedése nem áll teljes egészében az alperes jogellenes magatartásával összefüggésben.
- [24] A felek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság jogkövetkeztetésével: a felperes a keresete jogalapját és összegét bizonyította.
- [25] A Vht. 171. § (4) bekezdése és 222. §-a alapján a felosztási terv elleni végrehajtási kifogásnak halasztó hatálya nincs. Az adott esetben a VÜSZ. 47. § (1) bekezdése sem írta felül e rendelkezéseket, a kifizetések előfeltételeként ugyanis a törvényszék álláspontjával szemben csak annak a jogorvoslatnak az elbírálása jöhet számításba, amelynek a törvény erejénél fogva halasztó hatálya van. A végrehajtónak az árverési vételár kiutalásához tehát nem kellett volna bevélnie a felosztási tervvel szembeni végrehajtási kifogás jogerős elbírálását, viszont a bíróságnak a végrehajtó 2011. szeptember 6-iki tájékoztatása alapján tudnia kellett, hogy a kifizetést csak a végrehajtási kifogás végleges elbírálása után teljesíti.
- [26] A Vht. 9. §-a szerint irányadó régi Pp. 230/A. § (1) és (3) bekezdései attól függetlenül teszik a bíróság kötelezettségévé a

határozat jogerejének az eredeti példányára rávezetett záradékkal való tanúsítását, illetve a jogerő megállapításáról a felek nyolc napon belüli értesítését, hogy az adott határozattal szembeni jogorvoslat halasztó hatályú-e avagy sem. A Székesfehérvári Városi Bíróság kötelezettsége lett volna a jogerő 2011. szeptember 27-iki beálltától számított 8 napon belül annak megállapításáról a feleket és az elsőfokú ítéletben leírtak szerint a végrehajtót értesíteni, ráadásul előre láthatta azt, hogy a végrehajtó a végrehajtást kérő részére kifizetést csak azt követően teljesít, ekként az alperes bíróságának a mulasztása és a felperes kára között ok-okozati összefüggést állapítható meg.

- [27] A régi Ptk. 360. § (1) bekezdése értelmében a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes. Az adott esetben a károsodás időpontja az alperes károkozó magatartásának, azaz mulasztásának megszűnéséhez igazodott, a kár pedig a felperes tartozásának a mulasztással ok-okozati összefüggésben álló növekedésében manifesztálódott. Az ítélet tábla maradéktalanul osztotta az elsőfokú bíróságnak azt a szakértői véleményre alapított álláspontját, hogy a kár valamely passzívum növekedésében is jelentkezhetsz és a kártérítés esedékessége nem függ attól, hogy a tartozását részben vagy egészben a végrehajtást kérőnek a felperes megfizette-e.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [28] A jogerős ítélettel szemben az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva a felperes keresetét utasítsa el. A jogerős ítélet jogszabálysértő voltát a régi Pp. 221. § (1) bekezdése, valamint a régi Ptk. 355. § (4) bekezdése megsértésére alapította.
- [29] Felülvizsgálati érvelése szerint a másodfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy a felperes vagyonában értékcsökkenés következett be, továbbá a kár fogalma körében részletesen kifejtett és a Fővárosi Ítélet tábla Pf.20.125/2017/5/II. sorszámú ítéletével alátámasztott okfejtés általa tévesnek tekintett voltát nem indokolta meg.
- [30] A másodfokú bíróság a felülvizsgálati kérelemmel támadott ítélet 7. oldalán a régi Ptk. 360. § (1) bekezdésére hivatkozással azt állapította meg, hogy a kár valamely passzívum növekedésében is jelentkezhetsz és a kártérítés esedékessége nem függ attól, hogy a tartozást részben vagy egészben a felperes a végrehajtást kérőnek megfizette.
- [31] A régi Ptk. 355. § (4) bekezdése értelmében a kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges. Ezen jogszabályi rendelkezés alapulvételével az alperes

változatlanul állította, hogy a felperes vagyonába nem áll be értékcsökkenés, a felperest nem érte olyan vagyoni hátrány, ami a hivatkozott jogszabályhely alapján kártérítéssel kiküszöbölendő. A felperes vagyonában, az aktívákban értékcsökkenés akkor áll be, ha a felperes a tartozását a vagyonából ténylegesen megfizeti vagy azt a tartozásának növekedése egyéb módon felemésztí. A magyar kártérítési jognak ugyanis az a deklarált célja, hogy a károsultat olyan helyzetbe hozza, mint ha a kár be sem következett volna.

[32] A felperes tartozása úgy emelkedett, hogy a teljesítésének hiányában a vagyonában tényleges értékcsökkenés nem állt be, nincs olyan vagyoni hátrány, ami ki kell küszöbölni. A felperes tartozását az elsőfokú bíróság maga is hipotetikus tartozásnak minősítette. Mindezek alapján nem áll fenn a régi Ptk. 355. § (4) bekezdésében foglalt kártérítésnek az a lényegi eleme, hogy a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában értékcsökkenés állt be és a vagyoni hátrányt ki kell küszöbölni. A kártérítési felelősség megállapításához szükséges egyik konjunktív feltétel hiánya pedig a kereset megalapozatlanságát eredményezi.

[33] Az elsőfokú bíróság döntésében a vagyon körébe a tartozás (passzívum) növekedésének a figyelembevételével olyan elemet vezetett be, amely a régi Ptk. 355. § (4) bekezdéséből nem következik. Az alperes fellebbezésében ezen álláspont helyességét vitatta. A másodfokú bíróság azonban a régi Pp. 221. § (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettsége körében kifejezetten indokolt lett volna a vagyonba bekövetkezett értékcsökkenés érdemi jogi okfejtésének magyarázata. Az alkalmazott jogszabályi rendelkezése jelen esetben való jogi értelmezése annál inkább is indokolt lett volna, mert az alperes a fellebbezésében kifejtett álláspontját a Fővárosi Ítéltábla ítéletének csatolásával is alátámasztotta, továbbá hivatkozott az EBH2006.1425. számú eseti döntésére is.

[34] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[35] A Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül.

[36] A felülvizsgálati eljárásban az alperes kizárólag a kár tényét (bekövetkezését) vitatta, ezért a jogerős ítéletben megállapított alperesi jogellenes magatartás és az összeg nem vizsgálendő.

[37] A felülvizsgálati kérelem megalapozott.

[38] Az alperes elsődlegesen arra hivatkozott, hogy az adósság (passzívum) emelkedése nem kár, mivel az csak az aktív vagyon vonatkozásában értelmezhető. Kárnak ugyanis csak valamely konkrét, a vagyonban (vagyon tárgyban) beállt értékcsökkenés minősül, a felperes a tartozását nem fizette, kár tehát nem érte, ráadásul vagyon hiányában annak értéke sem csökkent. Adósság esetén pedig az elmaradt haszon nem merülhet fel. A kártérítés megállapításának egyik konjunktív feltétele maga a kár bekövetkezése, kár nélkül -

értelemszerűen - nincs helye kártérítésnek.

- [39] Az alperes érvelése a kár fogalma körében nem alapos, megalapozott viszont abban, hogy az adott ügyben a felperest a tartozás teljesítésének hiányában kár nem érte.
- [40] A polgári jogi felelősség olyan értelemben eredményfelelősség, hogy a magatartásnak valamifajta hátrányos eredményt kell megvalósítania. A leggyakoribb ilyen eredmény a kár, amelynek klasszikus jogdogmatikai szempontból két alakzata különíthető el: a tényleges kár (*damnum emergens*), az elmaradt haszon (*lucrum cessans*) és ehhez sorolható harmadik elemként a káreseménnyel okozott költségek megtérítése.
- [41] A régi Ptk. 355. § (4) bekezdése négyféle kárt ismer: a) a beállott értékcsökkenést; b) az elmaradt vagyoni előnyt (elmaradt haszon); c) a nem vagyoni kárt; d) a hátrány csökkenéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges kárpótlást vagy költséget. Ezek a károk mind a vagyonban beállt értékcsökkenés, vagy egyéb, személyhez kötődő károk kiküszöbölését célozzák.
- [42] A jelen jogvitában a Kúriának először abban kellett állást foglalnia, hogy általános értelemben kárnak minősül-e a jogellenes magatartás következményeként egy adósság összegének a növekedése.
- [43] A Kúria elfogadta az eljárt bíróságok egyező jogi álláspontját: kár lehet az is, hogy a károsult adósságának összege emelkedik.
- [44] A kár fogalma értelmezésénél elsődlegesen a vagyon fogalma definiálandó. A jogirodalomban a vagyon fogalmát valamely személy jogosultságainak és kötelezettségeinek összességéként értelmezik: a jogok és kötelezettségek pénzben kifejezhető összessége (Földi András-Hamza Gábor), becsértéken meghatározható javakra vonatkozó és más személyekkel szemben fennálló jogoknak és kötelezettségeknek az eszmei egysége (Kolosváry Bálint in. Szladits Károly), a vagyon fogalmába beletartozik a vagyoni értékű jog és kötelezettség (Lábady Tamás, Lenkovics Barna, Menyhárt Attila) [idézi Gárdos István: A vagyontárgy és a vagyon fogalma a Ptk.-ban, Gazdaság és jog 2018.11. szám].
- [45] A családjogi jogirodalom és ítélkezési gyakorlat a házastársi vagyon fogalmát évtizedek óta a fenti meghatározásoknak megfelelően értelmezte. „ Magában foglalja mindazt a pozitív vagy negatív vagyoni értékkel rendelkező vagyoni aktívumot, illetve passzívumot (dolgot, jogot, követelést), amely
- [46] a) a régi Ptk. 94. § (1) bekezdése szerint polgári jogi értelemben vett tulajdon tárgyának, tehát birtokba vehető - ingó és ingatlan - dolognak minősül, valamint amelyre a régi Ptk. 94. § (2) bekezdése megfelelően alkalmazandó (pénz értékpapír stb.);
- [47] b) polgári jogi értelemben kötelmi jogi igénynek: vagyoni értékű jognak, követelésnek, illetve vagyoni tárgyú kötelezettségnek vagy tartozásnak minősül (LB Pfv.II.20.029/1997., Pfv.II.21.130/1998., Pfv.II.23.064/1998. idézi Csúri Éva: A házassági vagyonjog gyakorlati kérdései Complex Kiadó 2006. 74. o).
- [48] A vagyon fogalma szelesebb, mint az egyes vagyontárgy fogalma, ezért indokolt a két jogi meghatározás elkülönítése: a vagyontárgy

a vagyon része, aktív vagyoneleme (a régi Ptk. 94. §-a alapján dolog, jog, követelés), ezzel szemben a vagyon – mint jogok és kötelezettségek eszmei egysége – magában foglalja az egyes vagyontárgyat terhelő tartozásokat, vagy az önálló kötelezettségeket.

- [49] A vagyon fogalmának klasszikus értelmezésében a kár nemcsak az aktív vagyonban – az adott vagyontárgy értékének csökkenésében – hanem a kötelezettségek növekedésében is megvalósulhat. Nyilvánvalóan kárnak kell tekinteni, ha a jogellenes magatartás eredményeként az adósság (tartozás) összege emelkedik: a teljesítéskor nem lehet közömbösnek értékelni a visszafizetendő összeg mértékének az adós terhére történő növekedését. A Kúria ezért elfogadta az eljárt bíróságok egyező álláspontját: általános értelemben a kár fogalma nem szűkíthető le az aktív vagyonon belül az egyes vagyontárgyak (dolog, jog, követelés) értékének csökkenésére, kárnak minősül a tartozás összegének emelkedése is.
- [50] A Kúriának ezt követően abban kellett állást foglalnia, hogy az adott konkrét ügyben ténylegesen érte-e kár a felperest.
- [51] Az irányadó ítélkezési gyakorlat következetes abban, hogy kár a károsult vagyonában beállott értékcsökkenés (EBH 2008.1791.). Az adott esetben a kifogást elutasító végzés jogerősítő záradékolásának elmulasztása miatt a végrehajtó a felosztás szerinti árverési vételár kiutalásáról két évvel később rendelkezett. Az alperes mulasztása nélkül, a jogerő megállapítása utáni kiutalás esetén a felperes adóssága (tartozása) – a felülvizsgálati kérelemmel nem érintettösszagszerűség alapján – 916.394 forinttal csökkent volna. A fentebb kifejtettek alapján ez az összeg kárnak minősül, mivel a tartozás teljesítése esetén ennyivel magasabb összeget kell fizetnie.
- [52] A régi Ptk. 360. § (1) bekezdése alapján a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes. Károsodás viszont csak akkor következik be, amikor a károsult a kárként érvényesített tartozást, vagy legalább annak egy részét megfizeti (EBH 2006.1425.).
- [53] A jelen ügyben a kár bekövetkezte akkor állapítható meg, ha a felperes az aggálytalan szakvélemény alapján kimutatott összegből (mint a jogellenes magatartásból eredő tartozásnövekedésből) legalább részben teljesített volna. Tény azonban, hogy a felperes a jogosult végrehajtás útján érvényesített követelését nem teljesítette, az árverési végrehajtásból befolyt összeg a tartozását csak részben fedezte, a peradatok alapján a kiutalás óta sem fizet. Ebből viszont az következik, hogy a felperes olyan összeg megtérítését követelte, amelyet maga sem fizetett meg. Teljesítés nélkül viszont a tényleges kára nem mutatható ki. A Kúria rámutat arra, hogy (függetlenül annak forrásától) a tartozás megfizetése is vagyonszökkenés (a pénzbeli teljesítés a vagyont szökkeneti), a teljesítés hiánya miatt a jogellenes magatartás következményeként megemelkedett adósság a felperesnél kárként nem realizálódott. Helyesen érvelt tehát az alperes azzal, hogy a felperes kára nem az alperes jogellenes magatartásának (mulasztásának) elkövetésével,

hanem a tartozás tényleges megfizetésével következik be, mert csak a teljesítése értékelhető a káraként.

- [54] A fentiek alapján a jogerős ítélet a régi Ptk. 355. § (4) bekezdését megsértve rendelkezett a kár megállapításáról és ezzel összefüggésben jogszabálysértően marasztalta az alperest kártérítés megfizetésére.
- [55] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a régi Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatva a keresetet - mivel a kártérítési felelősség egyik eleme, a kár nem állapítható meg - elutasította.

Záró rész

- [56] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyalás megtartása nélkül bírálta el.
- [57] Az alperes felülvizsgálati kérelme eredményes volt. Az első-másodfokú eljárásban és a felülvizsgálati eljárásban a teljes egészében pervesztes, teljes személyes költségmentességben részesült felperest képviselő pártfogó ügyvéd állam által átvállalt díját a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény 11/A. § (2) bekezdése alapján az állam viseli. A Kúria ezt a régi Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó 87. § (2) bekezdése alapján állapította meg. Az alperesnek költségigénye nem volt, ezért a régi Pp. 79. § (1) bekezdése szerint a Kúriának ebben a kérdésben nem kellett határoznia.
- [58] A régi Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó 78. § (1) bekezdése, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 74. § (3) bekezdése, a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján a felperes teljes személyes költségmentessége és az alperes személyes illetékmentessége folytán az állam által előlegezett szakértői díjat és a le nem rótt, az Itv. 50. § (1) bekezdése szerint megállapított felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Budapest, 2020. március 3.

dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. a tanács elnöke, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Nyírőné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró

A kiadmány hitelével: